

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระบรมราโชวาทว่า "...การศึกษาเป็นเครื่องมือของการพัฒนาความรู้ ความคิดความประพฤติ ทักษะคติ ค่านิยม และคุณธรรม จริยธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ..." (กรมวิชาการ. 2535 : 1) และประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา แต่การพัฒนาประเทศจะดำเนินไปอย่างมีคุณภาพ เพียงได้นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะของประชากรส่วนใหญ่เป็นสำคัญ กล่าวคือ ประชากรจะต้องมีคุณภาพ สิ่งที่จะต้องคำนึงถึงในการพัฒนาประเทศคือ การพัฒนาคน ด้วยการจัดการศึกษาและให้ความรู้แก่ประชากร อย่างไรก็ตามหากคนมีความรู้ แต่ขาดคุณธรรมและจริยธรรมแล้ว สังคมนั้นจะขาดความสงบสุข เนื่องจากความรู้ทางวิชาการทั้งหลายนั้น ไม่ช่วยให้ "คน" เป็น "คน" โดยสมบูรณ์ (ธีระ ชัยยุทธยรรยง. 2535 : 45) สอดคล้องกับคำกล่าว ที่สรุปไว้ว่าคุณธรรมและจริยธรรมเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบัน โดยเฉพาะสังคมที่มีการแข่งขันกันสูง เยาวชนของชาติเคยชินกับระบบการแข่งขันตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงมหาวิทยาลัย การเห็นแก่ตัวได้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง และก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา นานัปการ ฉะนั้นการพัฒนาคนในภาวะที่เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองมีแต่การแข่งขันกันนี้ จำเป็นต้องเน้นให้คนมีคุณธรรม จริยธรรมควบคู่ไปกับการศึกษาอื่น ๆ ด้วย เพราะคุณธรรม จริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าในสังคมและประเทศชาติ (ไพฑูริย์ สิ้นลารัตน์ .2535)

เพื่อให้เยาวชนของชาติที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปประกอบอาชีพเป็นผู้ที่เพียบพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม จึงจำเป็นต้องเร่งรัดการปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรมแก่เยาวชนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้น (จารุวรรณ พานทอง. 2536 :4) ถ้าหากแต่ละโรงเรียนมุ่งที่จะสอนให้นักเรียนมีความรู้เพื่อสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อหรือทำงาน โดยละเลยต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแล้ว อาจนำความรู้ที่มีอยู่ไปใช้ในการก่อประโยชน์ต่อตนเอง โดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนแก่สังคมส่วนรวมได้

(กุหลาบ ตริยะสัจกุลโกวิท. 2531 : 3)

ซึ่งตรงตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวดที่ 1 มาตราที่ 6 ความว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตราที่ 7 ความว่า ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 : 6)

จังหวัดชัยนาทประกอบด้วย 6 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ มีโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 15 โรงเรียน โดยโรงเรียนชยานุกิจพิทยาคม อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท มีการจัดการเรียนการสอน ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 155 คน ครู-อาจารย์ 17 คน สภาพของชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาและรับจ้างมีฐานะยากจน สภาพครอบครัวพ่อแม่แยกกันอยู่เนื่องจากการประกอบอาชีพและหย่าร้างกันเป็นส่วนใหญ่ทำให้เด็กต้องอยู่ในความปกครองของญาติผู้ใหญ่ ทำให้ขาดความอบอุ่นและการอบรมเลี้ยงดูที่ดี โดยเฉพาะในชุมชนมักจะมีปัญหาทางด้านอาชญากรรม ยาเสพติดและอื่น ๆ ทำให้เด็กที่เข้ามาศึกษาในโรงเรียนมักจะมีปัญหาในการปกครอง มีพฤติกรรมทางด้านจริยธรรมการแสดงออกที่เห็นผลจากการสังเกตได้ชัดเจนอยู่ในระดับต่ำ เช่น การหนีเรียน การทะเลาะวิวาท ขู่สาव การแต่งกายผิดระเบียบ มีกิริยาวาจาที่ก้าวร้าวครูอาจารย์ และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นตามลำดับ (โรงเรียนชยานุกิจพิทยาคม 2544 : 3)

จากปัญหาดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้สอนอยู่ในโรงเรียนชยานุกิจพิทยาคม จึงมีความต้องการที่จะศึกษาสภาพและสร้างรูปแบบในการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนชยานุกิจพิทยาคมให้ดีขึ้น โดยใช้รูปแบบที่เลือกมาจากกิจกรรมการพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ ของกรมสามัญศึกษา ซึ่งการดำเนินงานด้านการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่ผ่านมานั้นยังไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน ครู-อาจารย์ในโรงเรียนใช้วิธีการสอนและอบรมนักเรียนตามวิธีการ

ของตนเอง โดยใช้วิธีการสอนแทรกไปในชั่วโมงเรียนซึ่งบางครั้งไม่สามารถทำได้เนื่องจากเวลาเรียนมีจำกัดในการสอนเนื้อหาของรายวิชาตามปกติ ทำให้นักเรียนไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นไปในทางที่ดีขึ้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบหารูปแบบเพื่อพัฒนาให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ดีต่อสังคมโดยส่วนรวมและสามารถนำจริยธรรมไปพัฒนาคุณภาพชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนชยานุกิจพิทยาคม
2. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนชยานุกิจ

พิทยาคม

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยทำการศึกษาและสร้างรูปแบบในการพัฒนาพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมให้กับนักเรียนโรงเรียนชยานุกิจพิทยาคมครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการสร้างรูปแบบในการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม จำนวน 15 ด้าน คือ

- 1.1 ความมีระเบียบวินัย
- 1.2 ความซื่อสัตย์
- 1.3 ความประหยัดและอดออม
- 1.4 ด้านยาเสพติดให้โทษ
- 1.5 ความอ่อนน้อมถ่อมตน
- 1.6 การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
- 1.7 การรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง
- 1.8 ความรับผิดชอบ
- 1.9 ความเสียสละ
- 1.10 ความมีจิตสำนึกในความเป็นคนไทย
- 1.11 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

- 1.12 การแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี
- 1.13 การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม
- 1.14 การเห็นคุณค่าในศิลปวัฒนธรรมไทย
- 1.15 การประพฤติปฏิบัติตามหลักศีลธรรม

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ช่วงที่ 1

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 155 คน ครู – อาจารย์ จำนวน 16 คนและผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 155 คน จากโรงเรียนชยานุกิจพิทยาคม อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่
 1. นักเรียนโรงเรียนชยานุกิจพิทยาคม อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 - มัธยมศึกษาปีที่ 6 รวม 5 ห้องเรียน จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)(บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 41)
 2. ผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนชยานุกิจพิทยาคม อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท จำนวน 30 คน
 3. ครู – อาจารย์ โรงเรียนชยานุกิจพิทยาคม อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ที่ทำหน้าที่ครูที่ปรึกษาห้องเรียนละ 2 คน จำนวน 5 ห้อง รวม 10 คนและอาจารย์ฝ่ายปกครองจำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 11 คน

ช่วงที่ 2

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน

ขอบเขตด้านตัวแปร

ช่วงที่ 1

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้ปกครองและครู – อาจารย์ต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

กิจกรรม หมายถึง วิธีการในการดำเนินงานพัฒนาจริยธรรมให้แก่นักเรียนโรงเรียนชยานุกิจพิทยาคม ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมเสริม 4 กิจกรรม คือ

- 1.1 กิจกรรมการอบรมให้ความรู้
- 1.2 กิจกรรมเข้าค่ายจริยธรรม
- 1.3 กิจกรรมเพื่อนเตือนเพื่อน
- 1.4 กิจกรรมเยี่ยมครอบครัวและพบปะผู้ปกครอง

การพัฒนา หมายถึง การทำให้จริยธรรมของนักเรียนเจริญขึ้น ดีขึ้น

จริยธรรม หมายถึง สิ่งที่ต้องควรประพฤติปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์สากลในสังคม ทั้งทางกาย วาจา และใจ เพื่อบรรลุถึงสภาพแห่งชีวิตอันมีคุณค่าที่พึงประสงค์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม และเป็นมาตรฐานหรือแนวทางในการประพฤติและปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับของสังคม เพื่อให้คนในสังคมนั้นมีความสุขและความพอใจ

นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนชยานุกิจพิทยาคม อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ที่ดูแลรับผิดชอบนักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนชยานุกิจพิทยาคม อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง ลักษณะที่ชี้ให้เห็นถึงความประพฤติปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ทั้งต่อตนเองและสังคม อันจะก่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

กิจกรรมเสริม หมายถึง กิจกรรมนอกหลักสูตรที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยแต่ละกิจกรรมเลือกมาจากกิจกรรมพัฒนานักเรียนของกรมสามัญศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนชยานุกิจพิทยาคมเพื่อเป็นแนวทางในการร่างรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน
2. ได้รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนชยานุกิจพิทยาคม เพื่อใช้เป็นแบบในการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนชยานุกิจพิทยาคมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน